

Meertalige themabrief over kûnst op 't Bildt
foor de Bildtse basisskoalen.

KÛNST

Op 't Bildt

ANTWURDEN

Tikke, takke, torretsy
Tikke, takke, torretsy
de buurfrou het 'n borretsy
'en 'n gaitsy met 'n sik
'en 'n knippy met 'n klik.
Tikke, takke, toedeltsje
buurman het 'n poedeltsy
'en 'n seehônd met 'n snor
'en syn ferken sait fan knor.
Tikke, takke, takkebos
'pake laat de hinnen los,
'protters sitte op 't dak
'en der krûpt 'n hussy-slak.
Tikke, takke, tekkeltsy
'ôns haait die haalt 'n hekkeltsy.
Myn sussy het 'n sonnejurk.
'Op 'e fles der sit 'n kurk.
Tikke, takke, teugeltsy
'ôns bep die het 'n feugeltsy.
Ons moike het 'n witte roas.
'En myn omme is matroas.
Tikke, takke, tikkeltsy,
'op 't rût der sit 'n spikkeltsy.
'In 't huus der sit 'n deur,
'of maar met 'n deur.
Simeon
venster

Verantwoording

Kûnst op 't Bildt

De viertalige lesbrief Kûnst op 't Bildt is bedoeld voor de groepen (5), 6, 7 en 8 van de basisscholen van Het Bildt. De lesbrief bestaat uit een lees-/ werkboek, een CD en deze handleiding voor leerkrachten. Uitgangspunt bij het maken van de lesbrief was 'taal leren door te beleven'.

Vier hoofdstukken

De lesbrief bevat vier hoofdstukken. Elk hoofdstuk behandelt een kunstdiscipline. Het interview met een kunstenaar die in Het Bildt woont vormt elke keer het anker. Hendrik Eilings is schilder, Simy Sevenster is schrijfster, Ellen Floris is fotografe en Paulien Ploeger is keramiste. Elk hoofdstuk is geschreven in een andere taal: Bildts, Fries, Nederlands of Engels. Het is de bedoeling dat leerkracht en leerlingen op interactieve wijze met het lees-/ werkboek en de CD aan de slag gaan. De leerkracht is uiteraard vrij om een keuze te maken uit de opdrachten of eigen opdrachten toe te voegen.

Taalreferentiekader

Alle opdrachten in de lesbrief vallen onder het referentiekader Taal. Alle vier de taaldomeinen komen aan de orde in de lesbrief: mondelinge taalvaardigheid, lezen, schrijven, begrippen en taalverzorging. In de verschillende hoofdstukken komt aan bod:

Hoofdstuk 1 - Bildts - 'Hendrik Elings = skilder'

- mondeling reflecteren op kunstwerken
- bedenken en vertellen van een verhaal
- begrijpend lezen

Hoofdstuk 2 - Frysk - 'Simy Sevenster = skriuwster'

- voorspellen
- luisteren
- lezen
- woordenschatontwikkeling
- maken en voordragen van een gedicht

Hoofdstuk 3 - Nederlands - 'Ellen Floris = fotografe'

- begrijpend lezen
- formuleren en uitwerken van leervragen
- presenteren en reflecteren

Hoofdstuk 4 - English - 'Paulien Ploeger = ceramic artist'

- luisteren en begrijpen
- lezen
- woordenschatontwikkeling
- spreken

CD

Op de bijgeleverde CD zijn de volgende teksten uit de lesbrief te beluisteren:

- Het Bildtse artikel over schilder Hendrik Elings
- Het Friese interview met schrijfster Simy Sevenster
- Het Bildtse gedicht 'Tikke, takke, torretsy' van Simy Sevenster

- Het Engelse artikel over keramiste Paulien Ploeger, in vier versies:
 - o Moeilijke tekst
 - o Makkelijke tekst
 - o Langzame moeilijke tekst
 - o Langzame makkelijke tekst

Oproep aan de leerkracht en leerlingen

Wat zou het leuk zijn als de resultaten van opdracht 4a in het hoofdstuk over Hendrik Elings (de kinderen maken een schilderij á la Elings) en opdracht 4a in het hoofdstuk over Simy Sevenster (de kinderen schrijven een vervolg op het gedicht 'Tikke, takke, torretsy') ergens gepubliceerd worden! Daarom willen de makers van deze lesbrieven, de Kemissy Meertaligheid, graag de resultaten van deze opdrachten via de e-mail ontvangen. Leerkrachten kunnen de gescande schilderijen en de gedichten sturen naar kmtbildt@hotmail.com. Per post versturen mag ook, dat kan naar:

Tine Meindersma
Oosteinde 68
9079 LE Sint Jacobiparochie

Deadline is vlak voor de meivakantie: 25 mei 2012. De Kemissy Meertaligheid zorgt vervolgens voor publicatie van de gedichten en schilderijen in de Bildtse Post of de Leeuwarder Courant.

Antwoorden

Hoofdstuk 1 - Bildts - 'Hendrik Elings = skilder'

1.
 - a) Gerrit Breteler sorgde d'rfoor dat Hendrik ok met skilderen begon.
 - b) Ik bin soa frij as 'n feugel. Ik kin doen wêr't ik sin in hew en d'r is gyneen die't sait wat ik doen mot.
 - c) Deur 't gewoan 'n prot te doen. (deur na Gerrit Breteler te kiken en te lústeren)
 - d) De kaalhyd.
 - e) At d'r feul kontrast in sit. Kontrasten make 'n skilderij neskieg om na te kiken.
2. 4, 1, 2, 3, 6, 5.
3. Brúk de posters fan Hendrik Elings syn skilderijen. Feerder is 't de bedoeling dat de leerlingen de skilderijen bekike deur 'n kykfoorwerp. Die foorwerpen motte jo sels fersamele en in de klas neer sette. It kinne weze: achterútkykspegel, wc-rol, keukenrol, ferrekiker, loep, kleurde bril, sonnebril enz.
 - a) Klassikaal bespreke.
 - b) Klassikaal bespreke.
 - c) Klassikaal bespreke.
 - d) Klassikaal bespreke.
 - e) -
 - f) Aigen presintaty.
4.
 - a) Naar aigen insicht. Hang de maakte skilderijen op in de klas.
 - b) Klassikaal bespreke.

Hoofdstuk 2 - Frysk - 'Simy Sevenster = skriuwster'

1. It lûdsfragmint stiet op de CD.
 - a) Eigen antwurden.
 - b) -
2. Nei it lêzen fan de tekst.
 - a) Eventueel: berneboek(en), gedicht(en), Bilt(sk), Frysk, ferhaal, ik-foarm, autobiografysk, wurden, iepenloftspullen.
 - b) Eigen antwurd.
3. It gedicht stiet op de CD. It is ek te finen yn de Biltse ferhalebondel 'Din, din doasy'.
 - a) Eigen antwurd, eventueel klassikaal beprate.
 - b) -
 - c) Torretsy = plaatsje fan tor, borretsy = plaatsje fan kat, knippy = plaatsje fan beurs, hinnen = plaatsje fan hinnen (kippen), protters = plaatsje fan protter (spreeuw), moike = plaatsje fan muoike (tante) en nichtsje, spikkeltsy = plaatsje fan flekken
 - d) -
4. Meitsje sels in gedicht.
 - a) -
 - b) Presintaasjes klassikaal beprate of feedback jaan.

Hoofdstuk 3 - Nederlands - 'Ellen Floris = fotografe'

1. -
2. Eigen antwoorden, klassikaal bespreken.
3. Zelf een onderzoek doen.
 - a) Laat ze het schema invullen, voorbeelden van vragen: Wat is Photoshop? Hoe ontstaan extreme weertypen?
 - b) -
 - c) -
 - d) -
 - e) Laat ze het schema invullen.

Hoofdstuk 4 - English - 'Paulien Ploeger = ceramic artist'

De 'difficult text' van dit hoofdstuk is erg moeilijk. Bijna alle leerlingen zullen begeleiding nodig hebben bij het verwerken van de tekst.

1. Examples of important words are: ceramics, artist, studio, Oudebildtjik, coast, collection, kiln(s), smoke, Het Bildt, pots, clay, pans, plates, potter's wheel.
2. -
3. Husband = picture of married couple
Talent = jumping cyclist
Grocery store = picture of shopping cart
Potter's wheel = picture of somebody using the potter's wheel
Cool = picture of ice cubes
Garden = picture of a garden and a house
Pots and pans = picture of a lot of orange pans and pots
Artist = picture of a graffiti artist
Clay = picture of clay (mud)
To buy = picture of hands holding money
Object = picture of a square
4. -
5. -
6. 4, 1, 2, 3, 7, 5, 6.